

Verslag vergadering Adviescommissie Cultuurhistorie 1 februari 2018

Aanwezig

Voorzitter	Wethouder Gabriëls
Secretaris	Mevrouw Jongeling
2 ^e secretaris	De heer Truyen
Commissieleden	De heren Bukkems, Ellens, Kremers, Lammeretz en Verhaag

1. Opening

De voorzitter is iets verlaat. Daarom wordt gestart met de hem bekende presentatie over de dynastie Van Horne en hun invloed op de stadswording van Weert, zie punt 6.

2. Vaststellen agenda

De agenda wordt vastgesteld onder toevoeging van punt 6a Museum.

3. Vaststellen verslagen en actielijsten van 21 december 2017

De regel over fanfares in Tungalroy hoort bij 4 d in plaats van bij 4 c.
Met deze aanpassing worden het verslag en de actielijst van 21 december 2017 vastgesteld.

4. Mededelingen organisaties

a. Molenstichting Weerterland

Mevrouw Jongeling geeft aan dat de voortgang van de aanleg van het toilet bij de St.-Jansmolen juist gisteren is besproken met het Heemkundecomité Stramproy, Molenstichting Weerterland, de molenaar en de betrokken ambtenaren. Het werk vordert gestaag. Er zijn nadere werkafspraken gemaakt en afronding is in zicht.

b. Peel, Maas & Kempen

De heer Bukkems heeft geen nieuws.

c. Heemkundecomité Stramproy

De heer Verhaag is bij de bespreking geweest over de Dodendraad op 17 januari. Het plan is met schoolkinderen langs het traject bollen te planten voor een lint van witte krokussen. Deze bloemen lijken op de wit porseleinen isolatoren van de draad. Op die manier krijgt het project ook een educatieve waarde. Dit planten kan niet in natuurgebieden omdat de krokus niet gebiedseigen is. De voorzitter adviseert contact op te nemen met Werner Mentens om te bekijken of dit past in het budget van de Landschapsvisie.

d. Aldenborgh

De heer Lammeretz meldt dat op 5 februari een lezing wordt gegeven over de heren en dames van Nevele, verwanten van onze Graaf van Horne.

Er start weer een voltekende cursus Weerterlogie.

Op 5 maart is de jaarvergadering.

Op 18 maart start het Van Hornejaar met een symposium in het Munttheater.

e. Limburgs Geschied- en Oudheidkundig Genootschap

De heer Kremers heeft geen mededelingen vanuit het LGOG.

5. Mededelingen gemeente

Heugelijke mededeling is dat gedeputeerde Mackus op 29 januari bekend heeft gemaakt dat de provincie voor de restauratie van het openluchttheater, regiecabine en het theatergebouw een subsidie van € 380.000,- beschikbaar stelt. De werkzaamheden moeten juni 2019 zijn afgerond. Er is een Omgevingsvergunning aangevraagd voor deze werkzaamheden, maar de tekeningen ontbreken nog. Zodra deze zijn ontvangen, wordt het plan geagendeerd voor de Monumenten-welstandscommissie en wordt behandeling in deze commissie teruggekoppeld.

a. Jaarverslag monumenten en archeologie

Het jaarverslag monumenten en archeologie over 2016 zou worden opgenomen in het jaarverslag van het Erfgoedcluster. Onder meer vanwege de verhuizing van het archief is dit nog niet gebeurd. Het verslag van 2016 is nu aangevuld met de gegevens van 2017. Het geheel wordt opgenomen in het jaarverslag van het Erfgoedcluster 2016-2017. De heer Kremers vraagt waarom bij de commissie Cultuurhistorie uitdrukkelijk is vermeld dat dit een collegeadviescommissie is en niet bij de Monumenten-welstandscommissie. Mevrouw Jongeling legt uit dat de Monumenten-welstandscommissie een commissie is op grond van de Woningwet. Deze commissie adviseert het college van B&W, maar is geen 'collegeadviescommissie'. De commissie Cultuurhistorie is een commissie op grond van de Gemeentewet en in die zin een collegeadviescommissie. Inhoudelijk heeft de commissie geen opmerkingen bij de aangevulde tekst.

b. Internationale Open Monumentendag

Op 22 januari heeft de eerste bijeenkomst ter voorbereiding van de Open Monumentendag Weert 2018 plaatsgevonden. Het weekend van de Open Monumentendag is dit jaar op 8 en 9 september.

2018 is het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed en Weert is Van Hornestad. Landelijk is het thema van de Open Monumentendag 'In Europa'. Daarbij kan gedacht worden aan internationale bouwstijlen, grensoverschrijdende handel, internationale verdragen etc. Het Europees Jaar van het Cultureel Erfgoed heeft elke maand een ander thema (zie schema bij de vergaderstukken). Er komt nog een inspiratiedocument.

In 2018 is het 450 jaar geleden dat de graven Van Horne en Van Egmond op de markt in Brussel werden onthoofd. Dit was de aanzet tot de Tachtigjarige Oorlog en een onafhankelijk Nederland. De graaf Van Horne was Heer van Weert. Erfgoed dat nauw verbonden is met de Van Hornes is: de Aldenborgh/Paterskerk, de Nijenborgh/kasteel op de Biest, Tiendschuur, oude stadhuis/Gemeentemuseum Jacob van Horne (tot eind 2019 gesloten wegens verbouwing), klooster Maria Wijngaard in de Maasstraat, de Weerterbeek, de stadspuit op de Markt, de Paardenmarkt, de Mariabroederschap, het stratenpatroon met singels en diverse panden (in aanleg/kelders) in de binnenstad.

Om de jeugd te betrekken wordt de Klassendag georganiseerd voor de hoogste groepen van de basisschool. Voor de middelbare schooljeugd wordt een wedstrijd georganiseerd waarbij ze filmpjes of 'vlogs' maken. Martijn Smolenaers van Avans Hogeschool begeleidt dit. Deze filmpjes zijn dan weer beschikbaar als promotiemateriaal.

Vanuit het landelijk projectbureau is geïnventariseerd of gemeenten interesse hebben in de Open Monumentendag Special. Dat is een openstelling van een of meer monumenten rond een thema, buiten het tweede weekend van september. In het kader van Weert Van Hornestad is Weert hiervoor aangemeld. Plannen hiervoor moeten nog worden uitgewerkt. Met de deelnemers aan de Open Monumentendag is afgesproken dat zowel het thema 'Weert Van Hornestad' als 'In Europa' kan worden gebruikt. Op de zaterdag ligt het accent – net als in voorgaande jaren – in de binnenstad en op de zondag in het buitengebied.

c. Archeologie

De heer Truyen is zaterdag 27 januari naar de inspiratiebijeenkomst van het Erfgoedfestival geweest. 2018 is het Gelrejaar met het thema 'grenzen'. De provincie subsidieert deze projecten. Aanmelden voor 1 maart.

In samenwerking met stichting Limburgs Voortgezet Onderwijs LVO draagt de heer Truyen bij aan deskundigheidsbevordering van docenten geschiedenis. Hij presenteert daar het verhaal over de dynastie Van Horne en geeft gastlessen.

De provincie en de gemeente Weert hebben subsidie verleend (beide € 6.000,-) voor de eerste tranche van de Archeoroute. In deze route wordt door middel van speerpunten een relatie gelegd tussen interessante archeologische locaties in Limburg. De gemeente Weert is één van de vijf gemeenten die deelnemen aan deze regeling. De uitvoering van dit project wordt gedaan door de VVV-Midden Limburg. Het eerste Weerter speerpunt komt in het stadspark. Bij het standbeeld van Van Horne komt een verwijzing middels een plaquette naar een augmented reality-app. Door deze app wordt een toelichting van het verhaal rond de Van Horne's en de stadswording van Weert op deze locatie gegeven.

Vervolgens geeft de heer Truyen de stand van zaken van diverse projecten.

- Ten behoeve van een initiatief aan de Graafschap Hornelaan Klein-Leuken wordt een inventariserend veldonderzoek uitgevoerd.
- Proefsleuvenonderzoek bij verpleeghuis St.-Martinus (Vogelsbleek 1/hoek Emmasingel) heeft aangetoond dat de ondergrond diep verstoord is. Het complex was ook deels onderkelderd. Wel zijn ter plaatse van de locatie van het voormalige knekelhuis handgevormde banen tot in de C-horizont aangetroffen. Deze banen zijn

gebruikt als gele zandwinningsbanen voor funderingen elders. In deze banen zijn onder andere 12de-eeuwse vondsten aangetroffen. Nader onderzoek volgt op 15 en 21 februari.

6. Weert Van Hornestad door Wim Truyen

De heer Truyen geeft toelichting bij Weert Van Hornestad aan de hand van een PowerPointpresentatie. De dynastie Van Horne heeft een grote invloed gehad op de stadswording en identiteitsvorming van Weert. Veel van deze items zijn nog in de openbare ruimte, dan wel direct onder het oppervlak bewaard gebleven. Rond 1250 vestigt Willem I van Horne zich in de 'antiqua arx Wertensis' (de oude burcht van Weert, ofwel de Aldenborgh op Biest 43). De Van Horne's hebben de tolburcht in Horn rond die tijd verlaten, mede omdat de natuurlijke loop van de Maas anders verliep dan bij een tolkasteel paste. In de presentatie is toegelicht dat de achtereenvolgende heren van Horne onder andere zorgden voor voeding voor de gracht rond de Aldenborch en later de Nijenborgh met water uit de Aabeek. Als belangrijkste fysieke items in de stadswording van Weert passeren de revue: de bouw van de Nijenborgh (kasteel op de Biest 1), stichting van klooster Maria Wijngaard (Maasstraat 17), de aanleg van de stadsgracht en de aanleg van de vestingwerken, uitbreiding van de St.-Martinuskerk en bouw van het stadhuis aan de Markt. Tevens komen enkele aspecten van immaterieel erfgoed ter sprake (dialect/streektaal, genius loci). De bronsheets van de presentatie zijn bij dit verslag gevoegd.

De heer Verhaag heeft nog een aanvulling: in 1441 is Mechteld, de zus van Willem van Horne VI en abdis van Thorn, ontvoerd. Zij is niet in Thorn teruggekeerd als abdis. Kan dit een relatie hebben met de stichting van klooster Maria Wijngaard in 1442?

Voor projecten in het kader van Weert Van Hornestad heeft de gemeenteraad € 110.000,- voor subsidie beschikbaar gesteld. In de eerste ronde van de tenderregeling is € 32.000,- toegekend aan vijf initiatieven. In de tweede tranche is eveneens € 32.000,- beschikbaar. De indientermijn voor de tweede tranche is gesloten op 16 januari 2018. Op 8 februari komt de adviescommissie hiervoor voor het eerst bijeen. Het advies wordt naar verwachting medio maart voorgelegd aan het college ter besluitvorming. Daarnaast is € 35.000,- toegekend voor 'Graaf van Horne – de musical' (uitvoering op 11 en 12 mei). Tevens komen er een magazine en banners. Ton Lemmen is aangesteld als projectleider voor het Van Hornejaar 2018. Weert is in januari 2018 de langlopende identiteitscampagne voor Weert als Van Hornestad gestart.

6a. Museum

Op verzoek van de heer Kremers is dit punt aan de agenda toegevoegd. Hij is verwonderd over de lezing die architect Maurice Mentjens 30 januari gaf bij de SooS. Dit was dezelfde presentatie als die voor de raad is gegeven.

De voorzitter geeft aan dat de lezing geen gemeentelijk initiatief is, maar van Architectuurlijk Weert in het kader van het Architectuurcafé. De gemeente staat hier geheel buiten en er is op dit moment geen voortgang te melden over het museum.

7. Handhaving

De toegezonden lijst van 29 januari wordt doorgenomen. Daarbij zijn geen opmerkingen. De commissie is verheugd over de uitbreiding van capaciteit voor handhaving vanaf 19 maart.

8. Terugkoppeling uit Monumenten-welstandscommissie (18 januari en 1 februari)

Hiervoor wordt verwezen naar de verslagen. De heer Ellens licht de plannen kort toe. Gesignaleerd is dat er een aarden wal bij de manege aan de Keenterstraat 43 is opgeworpen nabij de paardenbak. Nagegaan zal worden wat hier aan de hand is en of hiervoor een vergunning nodig is.

9. Rondvraag

De heer Kremers informeert of de verbouwing van Wilhelminasingel 12 ten behoeve van de verplaatsing van RICK in de Monumenten-welstandscommissie wordt behandeld. Zodra een aanvraag is ontvangen wordt dit plan voor dit pand in het beschermde stadsgezicht aan de Monumenten-welstandscommissie voorgelegd.

De heer Kremers attendeert er in verband met de wijzigingsplannen voor winkelcentrum De Munt op dat Taverne de Munt een rijksmonument is.

De heer Bukkems vraagt of de galg nabij de Trumpert een relatie heeft met de Van Hornes. De heer Truyen geeft aan dat het belang van de dynastie in relatie tot de stadswording van Weert eindigt in 1568 met de onthoofding van Philips van Horne. De dynastie Van Horne is geëindigd in het begin van de 18de eeuw.

10. Sluiting

De voorzitter sluit de vergadering om 16.30 uur.

Vastgesteld in de vergadering van 15 maart 2018,

G. Gabriëls, voorzitter

J. Jongeling, secretaris

Actielijst n.a.v. vergadering Commissie Cultuurhistorie 1-2-2018

Vergadering	Actiepunt	Planning	Actie door
29 apr 08	1. Oplossing voor archeologische informatieborden Molenakker voorleggen aan B&W, inclusief recente locaties (opnemen in werkplan herijking)	3 ^e kwartaal 2017	OSCW
30 april 15	2. 3 schuilbunkers kazerneterrein t.b.v. gemeentelijke monumentenlijst, plus inventarisatie KMS-terrein op potentiële monumenten	4 ^e kwartaal 2017	RB/m&a
10 dec 15	3. Inventarisatie binnenterreinen poorten opvragen bij Erfgoedcluster en VVVCW en CMW polsen voor gebruik	3 ^e kwartaal 2017	RB/m&a
7 feb 16	4. Stand van zaken handhaving Broekmolen	3 ^e kwartaal 2017	VTH
31 mrt 16	5. Handhaving Hoogstraat (Tiptop)	4 ^e kwartaal 2017	RB/VTH
13 okt 16	6. Stand van zaken torenuurwerk Swartbroek	4 ^e kwartaal 2017	OCSW
19 jan 17	7. Voordragen archeologische sites voor gemeentelijk monumentenregister	3 ^e kwartaal 2017	OCSW
2 mrt 17	8. Voortgang Stationstunnel	3 ^e kwartaal 2017	OG
8 jun 17	9. Voortgang waterput Markt	3 ^e kwartaal 2017	OCSW
8 nov 17	10. Budget vragen voor herijking en actualisering gemeentelijk monumentenregister	2 ^e kwartaal 2018	R&E/m&a